

סיון תשע"א
20 יוני 2011
תיק 70052

הנתבעים

1. חברת GTY
2. חברת "גרפים"
3. מר ארנון
4. מר גדעון

התובעים

- מר מתתיהו
בעל חברה

פסק דין

בית דין זה הוסמך לדון בסכסוך כבורר, על פי החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב, מיום 13.6.10, ובהתאם לסעיף בוררות שבהסכם שביניהם. לאחר מכן חתמו הצדדים גם על הסכם בוררות מלא כדין. מכאן סמכות בית דין זה להכריע בסכסוך. שמענו את הצדדים באריכות, והטענות באו לידי ביטוי מפורט גם בכתבי הטענות. בפסק הדין, לא נחזור על כל הפרטים, אלא רק על עיקרי העובדות והטענות הרלוונטיות.

א. עובדות מוסכמות.

התובע – מר מתתיהו, והנתבע מס' 3 מר ארנון שהוא בעליה של הנתבעת מס' 2- חברת "גרפים", הכירו במהלך 2005. התובע שימש כיועץ לחברת "גרפים", במסגרת עבודתו בחברת היועצים אג"ד. לאחר מספר חדשי עבודה במסגרת זו, עבר לעבוד באופן ישיר מול הנתבעת מס' 2. [התובע קרא למסגרת העסקית בה עבד – בלק ווד. למעשה אין משמעות לעובדה זו, ועל כן לא נדון בשאלות הפורמאליות של מעמד 'בלק ווד']. עבודתו נשאה פרי, וחברת "גרפים" שיפרה את מצבה הכלכלי.

במהלך 2007, התגבש בין הצדדים הרצון להקים חברה בארה"ב, אשר תיתן בארה"ב, שירותים מקבילים לאלו הניתנים על ידי הנתבעת מס' 3 בישראל.

לצורך זה, הקימו התובע, והנתבעים (ואדם נוסף - מוטי) בספטמבר 2007, את חברת GTY וזו נרשמה כחברה (LLC) בארה"ב.

ההשקעה הראשונית בחברה עמדה על \$220,000, מתוכם השקיע התובע סך של \$50,000 הנתבעת מס' 2 \$50,000 והנתבע מס' 4 \$120,000. הצדדים חתמו על הסכם מייסדים ביום ה-30.9.2007.

בתחילת הדרך, חלוקת האחריות היתה באופן הבא: הנתבע מס' 3 - ארנון אחראי על הצד הטכני מקצועי, על בסיס הידע של גרפים. הנתבע מס' 4, גדעון, אחראי על הניהול הפיננסי, מוטי אחראי על המכירות, ומר מתתיהו אחראי על התכנית העסקית.

החברה החלה את פעילותה בחו"ל, כאשר הן מר מתתיהו, והן מר ארנון, נשאו בישראל. לצורך פעילות החברה, נשכר מקום במנהטן ושכרו גם עובדים. באפריל 2008, התברר לשותפים, שהחברה הפועלת בחו"ל, אינה מתפקדת בהצלחה ואינה עולה על דרך המלך. המכירות היו דלות ביותר, וההשקעה של כל השותפים, עמדה לרדת לטמיון. בהחלטה משותפת, הוחלט שהתובע - מר מתתיהו, ייסע לניו יורק, ישהה שם כשלושה שבועות בחודש, וינהל את החברה במקום בו היא פועלת. מלכתחילה נסע מתתיהו לשלושה חודשים, אולם בפועל נשאר תקופה ארוכה יותר. בתחילה קיבל \$5,000 שכר בשלושת החודשים הראשונים, בנוסף, שכרה עבורו החברה דירה למגורים. החל מאוגוסט 2008, עמד שכרו על \$3,500 לחודש. היקף המכירות גדל, אך החברה לא הגיעה לרווחיות תפעולית, ונדרשו במהלך החודשים, השקעות נוספות. כמו כן, במהלך התקופה, היו עימותים שונים בין השותפים על דרכי הניהול והפיתוח העסקי של החברה.

העימות החרף במרץ 2009, ובאפריל כבר דובר על פירוק החברה. בין היתר, דובר בשלב מסוים על כך שהשותפים האחרים ירכשו את חלקו של התובע, תמורת \$68,000 (והצדדים חלוקים האם העניין סוכם באופן מחייב, וכלדהלן). בשלב זה, נחלקו הצדדים גם האם התובע רשאי להתחרות ב"גרפים" בארץ או לא. למעשה, לא שולם לתובע דבר.

בחודש יוני 2009, סגרו הנתבעים באופן חד צדדי בפני התובע את הדרכים לפעול ברכושה ובענייניה של החברה: מנעו גישה למסמכי החברה, למאגרי הנתונים של החברה, לחשבונות הבנק, והוא לא היה שותף משלב זה בניהול החברה בכל דרך שהיא.

בסך הכול, הושקעו בחברה מאות אלפי דולרים (חלק כהלוואות; פירוט להלן), שנותרו, במועד קיום הדיונים כחובות. רוב החובות הם כלפי השותף גדעון ובני משפחתו.

בדיון האחרון שהתקיים בבית הדין, הודיעו הנתבעים לבית הדין על כך שחברת GTY בארה"ב, נסגרה מול הרשויות. טענה זו לא גובתה במסמכים רשמיים, אלא רק במסמכים שלטענת הנתבעים נשלחו לרשויות בארה"ב.

ב. תביעות התובע

לטענת התובע הוא פעל כראוי לקידום מטרות החברה, ללא לאות ותוך הקרבה עצמית. מעבר לכך, התהליך שהתחולל בחברה היה כזה שבעוד שבהסכם המייסדים, היו 4 אנשים בעלי תפקידים שונים, בסופו של יום, עיקר הפעילות של החברה נפלה על גבו, עודו שוהה בחו"ל תקופות ארוכות, ללא משפחתו. שכן, השותפים שאמורים היו להיות אמונים על המכירות וההיבטים הכספיים, לא עסקו בכך.

משרד ראשי: רח' ברוריה 2 / פינת ר' חייא Main Office: 2 Brurya St. corner of Rav Chiya St.

ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem עמותה רשומה מס' 580282515 עמוד 2 מתוך 17
טל' 02-5371485 פקס 02-5379626 www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

לטענת התובע, הנתבע מס' 3, שאמור היה לתת את התמיכה המקצועית, העדיף לאורך כל הדרך את האינטרסים של הנתבעת מס' 2, על פני הצרכים של הנתבעת מס' 1, ובכך פגע בה קשות. קשיים ביצור, נבעו מחוסר תמיכה טכנית מספקת של הנתבע אשר היה אחראי מטעם החברה על כלל ההיבטים הטכניים.

התובע טוען, שבשנה ששהה בארה"ב, הביא את החברה למצב הקרוב לנקודת איזון תפעולית, כאשר בחודשי המשבר, ההכנסות החודשיות היו \$15,000 עד \$17,000.

לטענת התובע, במסגרת המשבר שבחודשים מאי-יוני, הוצעה לו הצעה לרכישת המניות בסכום של \$68,000, שהתגבשה לכלל הסכם מחייב, על כן יש לחייב את התובעת לעמוד בהתחייבויותיה. אי קיום התחייבויות הנתבעים גרמה לו נזקים רבים עוגמת נפש והוצאות משפט, ועל כן הוא תובע פיצוי על נזקים אלו.

פירוט התביעות

\$68,000 כפי התחייבו הנתבעים, בתמורה עבור מניותיו.

\$15,000 על אי שיתוף הפעולה במשך 3 חודשים.

\$ 4,147 על עיכוב הכספים במשך חודשים.

25,000 ₪ הוצאות משפט.

אגרת בית הדין בסך 0.75% מסכום התביעה.

ג. תשובת הנתבעים, והתביעה הנגדית.

לטענת הנתבעים, בכתב ההגנה ובתביעה שכנגד, התובע פעל בחוסר מקצועיות ובחוסר תום לב לאורך כל הדרך. בראשית הדרך, עת עלה הרעיון להקמת חברה בארה"ב, הציג מתתיהו עצמו "כבעל ניסיון ניהולי וקשרים ענפים בעולם העסקים האמריקאי". לטענת התובעת שכנגד מדובר במצג שווא, שכן, "ניסיונו הסתכם בעבודות שמאות בלבד".

מתתיהו גבה גם סכום של 3000 ₪ עבור עריכת סקר שוק, על מנת לבצע סקר שוק. לטענת התובעים שכנגד, לא ידוע אם נעשה סקר מקצועי שכזה, אך התשובה היתה ש"ישנו שוק גדול של צרכנים בארה"ב והרבה זרים שמעוניינים בפתרון".

בשלב זה התבקש מתתיהו לאתר משקיעים. אך הוא לא עשה כן. בסופו של דבר, מר ארנון הוא שיצר את הקשר והביא את המשקיע, מר גל. לאחר היכרות של הצדדים, הוחלט על הקמת החברה, בה היו שותפים גל, רוט, ארנון ומתתיהו.

עם הקמתה הושקע בחברה סך כולל של \$220,000. החברה התחילה את פעילותה בתחילת 2008. לאחר חמישה חודשי פעילות נגמרו כספי ההשקעה.

לטענת התובעים שכנגד – מתתיהו כשל בפעילותו ובשיקול דעתו. הוא התעקש שהחברה תמשיך לפעול בלב מנהטן בעלות חודשית של שכירות בסך של \$ 5,000, למרות שמחזור המכירות עמד על \$1,000.

כאמור, מתתיהו עבר לנהל את החברה בארה"ב החל ממאי 2009. לטענת התובעים שכנגד, המטרה היתה שהוא ייסע לשלושה חודשים בהם יכניס את החברה למסלול מאוזן, ואז יוכל לחזור ארצה.

לטענת התובעים שכנגד, מתתיהו התחייב, למחזור מכירות בו בחודש הראשון ההכנסות יעמדו על \$5,000, בחודש השני על \$10,000, ובחודש השלישי על \$15,000.

הוא לא עמד ביעדים אלו, ועל כן היה עליו לשוב בתום שלושת החודשים. לטענתם, השותפים דרשו מן התובע לשוב לארץ, אך הוא סירב.

עוד טוענים התובעים שכנגד, שמתתיהו פעל באופן לא מקצועי בכמה היבטים: לקח למתתיהו חודש וחצי לגייס עובד וכן בזבזו זמן ומשאבים בהמעטה של תוכנת הנהלת חשבונות. למעשה, לא התנהל מעקב מסודר של הכנסות החברה.

בנוסף – עד לחודש יוני 2009, לא הוגשו לרשויות ולמס הכנסה בארה"ב דוחות פיננסיים, בטענה שכיוון שאין רווחים – אין חובה כזו (כך נאמר בדיון), או בגלל שלא תקשר עם רואה החשבון שפתח את החברה (כך נאמר בכתב התביעה שכנגד, פסקה 39.5). על כך, שילמה החברה קנסות בסך כולל של \$7,000.

התובעים שכנגד, קבלו על כך שהאתר שהעלה לרשת האינטרנט היה לא מקצועי, והם ביקשו לבסס טענה זו בעדות של ליעד, העובד שהחליף את דותן.

בנוסף, לטענתם, פעילותו פגעה בקשרים קיימים של חברת "גרפים", עם שתי חברות גדולות שהיו בקשר עם "גרפים", אשר לאחר קשרי עבודה איתו, חשו שלא ניתן לסמוך על עבודת החברה.

במהלך התקופה, המשיכו הנתבעים להזרים לחברה כספים בסכומים הבאים:

במאי 2008 מלווה נתבע 4 מר גדעון \$54,000 לחברה.

באוגוסט 2008, השקיע גדעון \$100,000 בעקבות השקעה זו נעשתה חלוקה מחודשת של השותפות בה קיבל צבי (אח של מר גדעון) 16%; מניותיו של גדעון הגיעו ל-30% ומניותיהם של מתתיהו וארנון דוללו ל-27% כל אחת.

בנובמבר גייס גדעון \$50,000 כהלוואה מאימו.

בפברואר 2009 מלווה צבי \$80,000 ואחריהם עוד \$20,000 ס"ה \$100,000 לחברה.

במרץ 2009 מלווים גרי וארנון \$50,000 נוספים כל אחד.

בסופו של דבר, הושקעו על ידי השותפים בחברה סך הכל כ-\$320,000 ובנוסף לוותה החברה \$304,000 שלא הוחזרה למלווים.

בכתב התביעה מוזכרים כספים נוספים – ביניהם תשלומים לאבא של הנתבע מסי' 4, אשר עבד בחברה. בכל מקרה, היקף ההשקעות המדוייק, אינו משפיע על פסק הדין.

בכתב התביעה שכנגד, טוענים התובעים גם שמתתיהו פעל בצורה שגויה מן הבחינה העסקית, הוציע מתווה עבודה לא מוצלח, למורת רוחם של השותפים האחרים. לטענת התובעים שכנגד, התנהגותו של התובע מהווה הפרה של ההסכמים שביניהם, התנהגות שלא בתום לב, והיא עולה לכדי רשלנות של ממש.

ביחס להדרת מר מתתיהו מהחברה באופן חד צדדי, מסבירים התובעים שכנגד, שהדבר נעשה על מנת להגן על האינטרסים הלגיטימיים שלהם. שכן, בשלהי התקופה בה עבדה ב-GTY ביקש מתתיהו לעבור ולעבוד ב"גרפים" בארץ. הוא נתקל בסירוב. על רקע זה הוא העלה את האפשרות שיחבור אל מתחרות של "גרפים" בארץ, ויספק להן את שירותיו. לטענת התובעת שכנגד, החשש של העברת נתונים מ-GTY לחברות מתחרות, הוא שגרר את הדרת מתתיהו ממחשבי החברה, מחשבון הבנק, ומכל מידע רלוונטי הקשור לניהולה.

לגופה של תביעת מתתיהו למימוש הצעת הרכישה, טוענים התובעים, שמעולם לא התגבשה ההצעה לכלל הסכם מחייב. שכן, מתתיהו לא הסכים לוותר על אפשרותו להתחרות עם "גרפים". על כן, בפועל לא הגיעו הצדדים להסכמה, והצעת הרכישה אינה מחייבת. כמו כן, לא נחתם חוזה על הדבר, ובתכתובות המייל דובר על העברת הכסף לאחר חתימה על חוזה. זאת ועוד, עת הוצעה ההצעה, לא ידעו המציעים על כשלים רבים בעבודתו של התובע, אשר לטענתם גילו רק אחרי שעזב. הוא השאיר אחריו חברה במצב קשה – ללא ארגון מנהלי וכספי. על כן, ההצעה בטעות יסודה, ובוודאי שאינה עומדת עוד על סדר היום.

בשלב הגשת התביעה שכנגד, ביקשו הנתבעים לחייב את התובע להעביר לרשותם מניות החברה הרשומות על שמו של התובע. אך לאור הודעת הנתבעים על סגירת החברה, סעדים בנושא המניות הרשומות על שמו, אינם רלוונטיים עוד.

הסעדים אותם מבקשים התובעים שכנגד:

פיצוי כספי בסך כולל של \$304,140. ולצורך אגרה העמידו את תביעתם על סכום זהה לסכום התביעה העיקרית, בסך 361,797 ₪.

פרטי סכום זה כוללים השבה של משכורות שנתנו לתובע במשך 7 חודשים, בהם לטענת התובעים שכנגד "סירב מתתיהו לחזור לישראל" (\$49,000). \$900 בעבור מכשיר טלפון ומחשב נייד של החברה, שנותר ברשות התובע. קנסות ששולמו לשלטונות המס, עלויות ריבית. הפסד כספי במניעת רווחי החברה, הפסדים כספיים מהפסדי עסקות, ועגמת נפש.

ד. תשובת התובע לטענות הנתבעת ולתביעה שכנגד

לטענת התובע – אין להטיל דופי בפעילותו במשך השנה בה שהה בארה"ב. מעבר להשקעה האישית הגדולה, הוא גם פעל באופן סדור, על פי דרישות החברה והסכם המייסדים. התקיימו

משרד ראשי: רח' ברוריה 2 / פינת ר' חייא Main Office: 2 Brurya St. corner of Rav Chiya St.

ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem עמותה רשומה מס' 580282515 עמוד 5 מתוך 17
טל' 02-5371485 פקס 02-5379626 www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

פגישות חודשיות, הוגשו דוחות פעילות מפורטים, והתקיימה התכתבות מייל רציפה וארוכה. חלק ממסכמים אלו, הוגשו לבית הדין. ביחס ללקוחות שהיו מאוכזבים, לטענת התובע, נבעו בעיות מסוג זה מחוסר פניות של מר ארנון לטיפול בצרכים של GTY, כאשר העדיף לפעול במסגרת עבודתו האישית ב"גרפים". כמו כן, גם בעניין האשמות אחרות (לדוגמה – איכות הפרוספקט), לטענת התובע, האחראי עליהם הוא ארנון. כהוכחה לטענה זו, המציא מתתיהו תכתובות דוא"ל בהן מאשים גדעון את ארנון בכך שאינו מגיע לארה"ב שכן אין עובדים. בהתייחס לחוסר הסדר הכספי – טוען מתתיהו שלא ניתן להטיל עליו עיצום כספי, שכן על פי הסכם המייסדים וההסכמות לאחר עזיבתו של השותף רוטמן, לא עליו מוטלת אחריות זו, אלא על מר גדעון. לעומת זאת, דותן עצמו היה אחראי על הפיתוח העסקי ואתר האינטרנט בלבד. גם אם ניסה למלא את החלל ולא הצליח במידה מלאה, אין זו אחריותו, ולא סביר שהאחראי למחדל, יתבע אותו על כך. לטענתו כאמור, החברה התקדמה בשנת העבודה בה שהה בחו"ל, בקצב מספק, ואילו רק היתה ניתנת לו האפשרות להמשיך לקדם את החברה, על פי כיווני הפעילות שלו, היתה עולה החברה על דרך המלך. לסימוכין, הוא מביא תכתובות דוא"ל, המבטאות הערכה לפעילותו.

ה. תוקפה של הצעת הרכישה.

עיקר תביעתו של התובע מסתמכת על מו"מ שנערך בין הצדדים בנוגע לרכישת חלקו של התובע בחברה בתמורה ל\$68,000. מו"מ זה הוצג על כל פרטיו הן בתכתובות מייל שהוצגו בפני בית הדין (נספח ו לכתב התביעה) והן בתמליל שיחה שהוגש לבית הדין (נספח 12). נציין, שמרכיב זה בתביעה, באופן עקרוני אינו תלוי בקיומה של החברה. שכן, אם התגבשה העסקה, ניתן לכאורה לתבוע את מציעי ההצעה באופן אישי. מכלל ההתכתבויות והשיחות אותן בחן בית הדין עולה כי היתה אבן נגף במו"מ עליה לא סיכמו הצדדים והיא האם יוכל התובע להתחרות בחברת "גרפים" הפועלת בארץ. התובע לא הוכיח בבית הדין שהתחייב שלא להתחרות בחברה בשעה שהנתבעים דרשו זאת במסגרת המו"מ על פרישתו מהחברה האמריקאית. נציין, שהשאלה האם על פי דין היה רשאי התובע להתחרות ב"גרפים" (וראה בעניין זה להלן), אינה רלוונטית לשאלת תוקפה של הצעת הרכישה. שכן, בין אם הוא זכאי להתחרות בחברה ובין אם לא – כל עוד לא היה מצב של הסכמה של שני הצדדים מכל טעם שהוא, אין בסיס לתביעה. זאת ועוד, בתכתובת המייל בין הצדדים (מיום 16.06.09) הובהר כי הרכישה מותנית בחתימה על הסכם בין מר מתתיהו למר ארנון אשר כאמור לא התרחשה עקב חוסר הסכמה בין הצדדים. התובע טוען כי מכיוון שכל פרטי העסקה סוכמו הרי שתכתובת המיילים מבטאת גמירות דעת חוזית המחייבת את הצדדים. מאידך טוענים הנתבעים כי מעולם לא נחתם דבר ואין הם חייבים לעמוד כיום מאחרי הצעתם דאז. הכרעת בית הדין היא, שכאשר צפיית הצדדים היא שהחווה

משרד ראשי: רח' ברוריה 2 / פינת ר' חייא Main Office: 2 Brurya St. corner of Rav Chiya St.

ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem עמותה רשומה מס' 580282515 עמוד 6 מתוך 17
Tel 02-5371485 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

יחול רק לאחר חתימה על חוזה, גם אם יש הסכמה עקרונית – החוזה אינו תקף. וכאמור, בענייננו לא הוכח שהייתה גם הסכמה עקרונית.

תוקפו ההלכתי של חוזה בהצעה וקיבול ללא מעשה קניין.

בית הדין נדרש לשאלה האם במצב בו יש להניח שיש הסכמה בעל פה בין שני הצדדים אך לא נחתם חוזה או נעשה מעשה קניין אחר יש תוקף מחייב להסכמה או לא - מעיקר הדין, ועל רקע החוק במדינת ישראל:

כלל גדול אנו למדים בהלכות משא ומתן (בבא מציעא מח ע"א):

הנושא ונותן בדברים - לא קנה, והחוזר בו - אין רוח חכמים נוחה הימנו

כלומר מעיקר הדין, ההלכה בכל הנוגע לעמידה בהסכמים מבחינה בין חובה משפטית לחובה מוסרית. חובה משפטית חלה רק לאחר שנעשה קנין המבטא גמירות דעת של שני הצדדים. אולם הסכמה אשר נעשתה בעל פה ללא קנין אינה מחייבת את הצדדים אלא מן הבחינה המוסרית אך לא מן הבחינה המשפטית. (וכן נפסק ברמב"ם הלכות מכירה פרק א, א שו"ע חו"מ סימן קפט, א).

אכן, על פי ההלכה, יש תוקף הלכתי מחייב לנוהג בהתחייבויות ובקניינים, מדין "סיטומתא" – מנהג הסוחרים (בב"מ עד ע"א), וכך נפסק להלכה (שולחן ערוך חושן משפט סימן רא, סעיפים א, ב):

נקנה המקח... וכן כל דבר שנהגו התגרים לקנות בו, כגון על ידי שנותן הלוקח פרוטה למוכר, או על ידי שתוקע לו כפו, (או במקום שנהגים הסוחרים שמוסרים לקונה המפתח) (הגהות מיימוני פ"ז דמכירה), וכן כל כיוצא בזה.

לכאורה אם כן, יש תוקף הלכתי להצעה וקיבול בעל פה כאשר אלו מבטאים גמירות דעת של הצדדים, מדין 'סיטומתא', שכן לכאורה, זהו הוא המנהג כיום – לאור החוק בישראל. כך עולה מדברי הרדב"ז (שו"ת חלק א סימן שפ) הכותב:

והוי יודע דאי איכא מנהג במדינה להשתתף אפילו ע"י דבור הוי שיתוף וכן המנהג בזאת המדינה שאחד עומד לקנות סחורה ובא חבירו ואומר בינינו וחולק עמו וכך אנו דנין בכל פעם כי המנהג ענין גדול בדיני ממונות אולם הרא"ש (בשו"ת כלל יב סימן ג) חולק על הרדב"ז וסובר כי:

סטומתא הינו דוקא שנעשה מעשה, כדפרש"י ז"ל, שרושמים על החבית. ואותו מעשה שעושים, הוי במקום סודר, אבל דיבור בעלמא, לא; אפי' אי נהוג, מנהג גרוע הוא, ולא אזלינן בתריה.

דהיינו, נחלקו הראשונים האם ניתן להרחיב את העקרון של סיטומתא, אף למצב בו המנהג הוא להתחייב או להקנות בעל פה, ללא כל מעשה. שיטת הרא"ש היא שאין להחיל את דין סיטומתא בעל פה: "ואפי' אי נהוג, מנהג רע הוא" ולא הולכים אחריו. כוונת דבריו כפי הנראה היא, שהדרישה ההלכתית למעשה קניין, נועדה ליצור בהירות ולמנוע סכסוכים מיותרים בשל אי

הבנה. על כן, לדעת הרא"ש, את מעשה הקניין ההלכתי הקלאסי ניתן להמיר בדרכי קניין המשתנות מדור לדור, אך לוותר על הדרישה למעשה ברור, המובחן מן הדיבור שלעולם הוא ניתן לפרשנות כזו ואחרת – לא ניתן. שכן זהו 'מנהג רע', הנוגד מהותית את דרישת הקניין. אולם בנידון דידן, שניהם יסכימו כי לא זו בלבד שלא היה כאן לפי הבנת בית הדין לא קניין, ולא גמירות דעת חוזית אף הסכמה שבעל פה הנעשית באמצעות הצעה וקיבול לא היתה כאן שכן כפי שהוצג לבית הדין נותרה נקודה חשובה במחלוקת והיא שאלת אי התחרות בחברת "גרפיס". אי התחרות עמדה על הפרק במו"מ שבין מר מתתיהו למר ארנון אך לא סוכמה מפורשות במיילים שהועברו בין מר מתתיהו למר גדעון. לאור חוסר הבהירות, לשני הצדדים היה ברור כי רק החתימה היא שתקבע האם יוכל מר מתתיהו להתחרות במר ארנון או לאו ובסופו של דבר החוזה לא נחתם. נעיר, שהתנהלות כזו, תואמת את גישת הרא"ש, שלעולם דיבור אינו מעשה קניין, משום שהוא לא חד משמעי.

לסיכום, בית הדין את מקבל את עמדת הנתבעים כי ההצעה שעמדה על הפרק, לרכישת המניות אינה מחייבת אותם עוד מאחר ולא גובשה לכלל חוזה מחייב. תביעת התובע לתשלום בסך \$68,000 נדחית.

1. האחריות לכישלונה העסקי של החברה – הכרעה בתביעה שכנד

כאשר הוקמה החברה ציפו הצדדים כי בעבור תקופה מסויימת תתחיל החברה להניב רווחים. ציפיה זו לא מומשה לא בתקופה שקדמה ליציאתו של התובע לארה"ב ולא בתקופה בה שהה התובע בארה"ב. לטענת התובע הדבר נבע מחוסר שיתוף פעולה של הנתבעים. לטענת הנתבעים הדבר נבע מהתנהלותו הרשלנית של התובע, וזהו הבסיס העיקרי לתביעתם הנגדית.

פשיעה ורשלנות של עובד

התובעים שכנגד טוענים כי הנתבע שכנגד פעל ברשלנות והיא שגרמה להדרדרות החברה. לעומתם טוען הנתבע שכנגד כי פעל ועשה כמיטב יכולתו והבנתו ואם ההשגים לא הושגו בקצב ובהיקף לו ציפו כל השותפים אין לתבוע אותו על כך. בית הדין נדרש להכריע בשאלה העקרונית אלו פעולות ניתן להחשיב כפשיעה וכעילה לתביעת נזיקין וכן בשאלה העובדתית האם ניתן להגדיר את הפעולות אותן נקט הנתבע שכנגד כפשיעה וכנזק.

ההכרעה ההלכתית

הגמרא במסכת בבא קמא דף צט עמוד ב מביאה את הברייתא הבאה:

המוליך חטים לטחון, ולא לתתן ועשאן סובין או מורסן, קמח לנחתום ועשאו פת ניפולין, בהמה לטבח וניבלה – חייב... מפני שהוא נושא שכר.

כלומר האחריות המוטלת על העובד הינה אחריות חוזית כדיני השומרים ולא אחריות נזיקית. הראשונים נחלקו בשאלה מדוע לא ניתן לחייב את העובד שהזיק ככל אדם שהזיק שחייב גם אם אינו מקבל על כך שכר. ועל כך עונים הראשונים שתי תשובות:

משרד ראשי: רח' ברוריה 2 / פינת ר' חייא Main Office: 2 Brurya St. corner of Rav Chiya St.

ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem עמותה רשומה מס' 580282515 עמוד 8 מתוך 17
Tel 02-5371485 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

לדעת התוספות (שם) באופן עקרוני ניתן לחייב את האומן בדיני נזיקין אלא שהיכולת לחייב בנזיקין מוגבלת למקרים בהם האדם קרוב להיות פושע ובלשונם "אונס כעין אבידה" ואילו האחריות המוטלת על העובד המקבל שכר על עבודתו גבוהה יותר ומתחייב הוא אפילו אם קרוב הוא להיות אונס "אונס כעין גניבה".

הרמב"ן (ב"מ פב ע"ב ד"ה ואתא) חלוק עקרונית על דעת התוספות וסובר כי מחד יש לחייב בנזיקין רק כאשר הוכחה פשיעה "לא בעינן בנזיקין שמירה מעולה כל כך כשמירת ש"ש, אלא מכי נטר כדנטרי אינש פטור בנזיקין" מאידך לעולם "אין באומן הטועה במלאכתו משום מזיק". האומן עושה כמיטב יכולתו וגם אם שגה "מאי הוה ליה למיעבד". אכן אם מקבל שכר על עבודתו יש מקום לחייבו אך לא כמזיק אלא כשומר שכר החייב אפילו בגניבה ואבידה. למעשה באומן המקבל שכר על עבודתו מסכימים הראשונים שיש לחייבו על טעויות שאינן סבירות אך לא כתביעת נזיקין אלא כדרישה למילוי התחייבות חוזית.

עילות תביעת רשלנות

בהלכה מופיעות מספר עילות לתביעת האומן בגין רשלנותו:

1. שינוי מדרישת המעסיק

שינוי בברייתא במסכת בבא קמא (דף קא עמוד א) :

הנותן עצים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל, ספסל ועשה מהן כסא - ר' מאיר אומר: נותן לו דמי עציו; רבי יהודה אומר: אם השבח יתר על היציאה - נותן לו את היציאה, ואם היציאה יתירה על השבח - נותן לו את השבח.

מהברייתא עולה כי שינוי מהוראה אותה קיבל העובד מהווה פשיעה שעליו לשאת באחריות לתיקונה. לדעת ר' יהודה (אשר נפסקה להלכה בשו"ע חו"מ סימן שו סעיף ג) במקרה זה יד בעל הבית על העליונה והאומן לא יזכה לשכרו אלא אם כן גרם לרווח שגבוה משכרו.

2. שינוי מהמנהג המקובל

שינוי בתוספתא מסכת בבא קמא פרק י הלכה כט

פועל ועני שעלו באילן ושברו את הסוכה אם עלו במקום שדרך בני אדם רגילין לעלות בו פטורין ואם לאו חייבין

למדנו אם כן כי פועל שפעל שלא כדרך שרגילים הפועלים לפעול חייב לשלם על נזק שגרם. אמנם אם מדובר במלאכה שרגילים העולם לשגות בה לעיתים אזי חייב הפועל רק אם שגה מעבר למידה המקובלת אך אם שגה כמקובל פטור. כך פסק הרמ"א (שו ח) :

הנותן מעות לחבירו לכתוב לו ס"ת ונמצא בו טעות, וצריך לשכור אחר שיגיה אותו, אם הם טעויות שדרך סופרים לטעות, אין הסופר חייב כלום. אבל אם טעה כל כך שאין דרך לטעות, חייב.

באופן דומה לנידון דידן נפסק להלכה בענין עובד שנשלח למכור סחורה אך מכר אותה בהקפה ולא במזומן. לבסוף התברר שהקונה הגיע למצב של חדלות פרעון. העובד נתבע על ידי המעסיק על רשלנותו בכניסה לעסקה שאינה בטוחה. על כך משיב המהרי"ט (חלק ב סימן פז):
אם מנהג המקום למכור באשראי אין עמו על שמעון (העובד) כלום ואם מנהג למכור במדודים (במזומן) ושינה - פושע הוא וחיבב.

3. חוסר מקצועיות

שנינו במסכת בבא קמא (צט ע"ב)

הנותן בהמה לטבח וניבלה, אומן - פטור, הדיוט - חיבב,

ואם נותן שכר, בין הדיוט בין אומן - חיבב!

ומפרש רש"י (שם):

הדיוט דלא היה לו לשוחטה הואיל ואינו בקי.

כלומר אדם שאינו מבין בתחום מסויים לא תעמוד לו טענת תום הלב שכן לא די בתום ליבו של ההדיוט על מנת להשיג תוצאה סבירה בתחום שאינו מבין בו.

לסיכום, עובד שהוכח כי פעל ברשלנות חיבב לשלם. לרשלנות תחשב כל פעולה שהוכח כי נעשתה בניגוד למה שסוכם עמו במפורש, בניגוד למה שמקובל על ידי אנשים אחרים העוסקים בתחום, או פעולה שנעשתה בחוסר מקצועיות בתחום הדורש מקצועיות.

ההכרעה העובדתית

בפני בית הדין הועלו טענות שונות לרשלנות מסוגים שונים הן רשלנות הנוגעת להתנהלות העסקית של החברה והן לרשלנות הנוגעת להתנהלות מול רשויות המס. בכל הנוגע להתנהלות העסקית קובע בית הדין כי לא הוכחו עובדות שיש בהן כדי לבסס את התביעה הנגדית. התמונה המצטיירת היא, הבדלי גישות משמעותיים מאוד בין הנתבעים, ובעיקר בין הנתבע מס 3 לבין התובע בדרך הקמת חברה, ניהולה ותפעולה. לא הוכחה הטענה שבאופן כללי התובע דיווח על פעילותו והאסטרטגיה של החברה נדונה בישיבות חודשיות. טבעם של דברים הוא שלעובד בשטח השפעה משמעותית יותר על המתרחש מאשר לשאר השותפים, וכפי הנראה כך היה המצב גם בנדון דידן. אכן, בכוחם של השותפים, שהם הרוב בחברה לכפות על המיעוט את החלטותיהם, והם לא עשו זאת.

גם אם האתר שהקים התובע היה לא מוצלח, הפרוספקטים היו לקויים (ובעניין זה טוען התובע שזו אחריות הנתבע מס' 3), לא ניתן לתובעו בעילות אלו שכן התובעים שכנגד לא הרימו את נטל הראיה ולא הוכיחו רשלנות על פי העקרונות שהוצגו לעיל. הטענה למצג שווא ביחס לרקע המקצועי של התובע אינה מן העניין. הצדדים הכירו זה את זה שנים, והם אלו שבחרו שהתובע ייסע לארה"ב לנהל את החברה.

הסיבה לפגיעה בלקוחות גדולים שנויה במחלוקת, ובכל מקרה, גם כאן לא הוכחה רשלנות. יש לציין, שהטענה בדבר קשיים בתמיכה הטכנית על ידי הנתבע מס' 3 אינה מופרכת, והיא גובתה גם במסמך המגלה שלפחות בשלבים מסויימים טענה זו עמדה על הפרק.

מי מבין הצדדים צדק בהיבט המקצועי? יתכן ואחד הצדדים צודק יתכן ששניהם צודקים ויתכן ששניהם טועים והכשלוך נגרם כתוצאה מנתונים אוביקטיביים שלא נתנו סיכוי לחברה להצליח. אף אחד מן הצדדים לא הוכיח כי הצד השני פעל במתכוון לגרימת נזק לחברה או למניעת רווחיה ואף לא הוכח שמאן דהו פעל מתוך זלזול באחריותו לכספי החברה או מתוך רשלנות כפי שהוגדרה לעיל.

גם אם היה ניתן לפעול אחרת הרי שלא מתקיים אף אחד מגדרי הרשלנות אותם הבאנו בפרק ההכרעה ההלכתית וזאת משלש סיבות: האחת, הנתבע שכנגד פעל לאור החלטות שהתקבלו בישיבות מסודרות ולא הוכח שפעל בניגוד להוראה מפורשת של התובעים שכנגד שהיוו ומהווים רוב בין מקבלי החלטות. השניה, התובעים שכנגד לא הוכיחו כי הנתבע שכנגד פעל באופן בלתי סביר בעליל בתחום העסקי והשיווקי. השלישית, הנתבע שכנגד פעל בתחום בו הוא מוסמך לעסוק וכמו כן מידת נסיונו והכשרתו היו ידועים לתובעים שכנגד שאף העסיקו אותו בעבר במשך תקופה ארוכה.

אחריות למניעת רווח

למרות שכאמור לעיל בית הדין דוחה את טענת התובעים שכנגד כאילו הנתבע שכנגד פעל ברשלנות כמשתמע בהלכה הרי שגם אם נקבל את טענת התובעים שכנגד בכל הנוגע להתנהלות העסקית הנתבע שכנגד לכל היותר לא הביא את הרווחים המיוחלים. אולם על פי הדין, תביעה בשל מניעת רווח, תתקבל רק במקרים בהם מדובר באובדן רווח ודאי, וכדלהלן:

התוספתא במסכת בבא מציעא (פ"ד הכ"ב) קובעת כי:

הנותן מעות לחברו ליקח בהן פירות למחצית שכר ובאחרונה אמר לו לא לקחתי אין לו עליו אלא תרעומת.

כלומר מי שקיבל כסף להשקיע ולא השקיע (אף אם עשה זאת בזדון) וממילא לא הביא את הרווחים הצפויים פטור לכאורה מלשלם למשקיע את הרווחים להם ציפה. הלכה זו מנוסחת בירושלמי (בבא מציעא פ"ה ה"ג) בניסוח שונה במקצת:

המבטל כיס חברו אין לו עליו אלא תרעומת

מאידך גיסא אומרת הגמרא במסכת בבא מציעא (עג ע"ב):

אמר רב חמא: האי מאן דיהיב זוזי לחבריה למיזבן ליה חמרא, ופשע ולא זבין ליה - משלם ליה כדקא אזיל אפרוותא דזולשפט.

כלומר מי שקיבל כסף על מנת לקנות יין ופשע לא קנה משלם לבעל המעות על מניעת הרווח שגרם לו. הגמרא אמנם אינה מקבלת את פסיקתו של רב חמא להלכה אך לא מכיוון שאינה נכונה אלא מכיוון שמניעת הרווח במקרה הנידון אינה וודאית. אולם לו יצויר שמניעת הרווח היתה

וודאית מסתבר שהיתה הגמרא מקבלת את דעתו וזאת למרות שעומדת היא בסתירה לתוספתא האמורה שהמבטל כיסו של חברו פטור מלשלם לו.
על סתירה זו עונה הריטב"א בשם רבו הרא"ה (הובא בשיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף עג עמוד ב):

הכא אף על פי שלא קבל עליו תשלומין כלל כיון שנתן לו מעותיו ליקח לו סחורתו ואלמלא הוא לוקח על ידי עצמו או על ידי אחרים אלא שזה הבטיחו שיקח לו וסמך עליו ונתן לו מעותיו על דעת כן הרי הוא חייב לשלם לו מה שהפסיד בהבטחתו דבהיא הנאה דסמך עליה ונותן לו ממונו משתעבד ליה מדין ערב ... וזה דין גדול.
ומבאר החתם סופר (שו"ת חלק ה חושן משפט סימן קעח) שלדעת הריטב"א יש לחלק בין מקום בו ההפסד אינו ברור שם נחשבת מניעת הרווח לנזק בגרמא למקום בו הנזק ברור שם נחשבת מניעת הרווח לנזק גמור ולכן מסיק כי:

מי שנתן מעות ליקח לו סחורה והלה יושב לו ואינו עוסק כלום והוא תובעו במעותיו ומברר שיכול להרוויח ריווח ברור ומכל מקום זה מעכבו הרי זה צריך לשלם לו כל הפסדו שע"י עיכובו... ולפי עניות דעתי כל הפוסקים מודים לו (לריטב"א) מ"מ הואיל ולא מצאתי כן להדיה וכן במרדכי דב"ק סי' קט"ו לא משמע קצת כן על כן כשיבוא לידי אראה לפשר.

בנדון דידן, אין וודאות שהתנהלות אחרת הייתה מניבה רווחים. הדברים מקבלים משנה תוקף לאור עדותו של מר ליעד מחליפו בתפקיד של התובע אשר לדבריו שינה את אסטרטגיית השיווק לחלוטין וכן שיפר את פני האתר באינטרנט וכרטיסי הביקור וגם הוא הודה בפנינו שלא הצליח לשנות את התמונה מן הקצה אל הקצה ולהביא את הרווחים המיוחלים, וזאת גם אם נקבל את דבריו ששיפר את מאזנה של החברה. אשר על כן בוודאי שלא ניתן לחייב את התובע במניעת רווחי החברה, ומאותה סיבה בדיוק גם לא ניתן לחייב את הנתבעים בכשלונה של החברה.

לסיכום: התנהלות לא מוצלחת מספיק של עובד בחברה אינה עילה לתביעה בגין רשלנות אלא אם כן הוכח כי העובד פעל בניגוד להוראות שקיבל, בניגוד למקובל בתחום או ללא הכשרה מקצועית מתאימה לתחום ולא ניתן לתבוע ממנו להשיב את הכספים שהושקעו, ובוודאי אינה עילה לתביעת הרווחים שנמנעו בשל דרך עבודתו.

בית הדין דוחה את תביעת התובע לתשלום שלש משכורות בסך \$15,000 וכמו כן דוחה מאידך את התביעה שכנגד בדבר גרימת הפסדים לכאורה בסך \$100,000 (סעיף 52.7 ו 52.8 לכתב התביעה שכנגד)

ז. כשלים בהתנהלות מול רשויות המס

כאשר מגיעים אנו לדון בהתנהלות מול רשויות המס האמריקאיות, לא ניתן להסתמך על הטענות שבפרק הקודם. טענתו של התובע כאילו מי שלא מרוויח פטור מלדווח אינה סבירה בכל קנה מידה, ועל פי ההגדרות דלעיל היא מהווה לכאורה רשלנות.

דא עקא, שאנו מקבלים את בעניין זה את טענת ההגנה של התובע: במסגרת חלוקת התפקידים של השותפים בחברה כפי שסוכם בשעת חתימת הסכם המייסדים וכפי שהודו הצדדים בדיון היה התחום הפיננסי נתון תחת אחריותו של מר גדעון. לכן גם אם בפועל סמך מר גדעון על התובע כי הלה יבצע את העבודה שמר גדעון אמור היה לבצע הרי שמכיוון שחלוקת האחריות לא נשתנתה באופן רשמי ומוסכם, מוטלת האחריות על הגשת הדיווחים על כתפי מר גדעון. היה עליו לכל הפחות לדעת את המידע המקצועי והמשפטי הרלוונטי ולוודא את ביצוע הפעולות הנדרשות, ולא ניתן לגלגל את האחריות על ההתנהלות הרשלנית לפתחו של התובע בלבד.

לסיכום, למרות הכשל בהתנהלות מול רשויות המס, תביעה זו לא יכולה להיות מופנית כלפי התובע. אי לכך נדחית התביעה שכנגד בכל הנוגע לכשלים מול רשויות המס ותוצאותיהם לכאורה בסך \$154,240 (סעיפים 52.3, 52.4, 52.5, 52.6 לכתב התביעה שכנגד)

ח. הזרת התובע מהחברה

התובע קובל על כך שהודר מכל פעילות בנכסי החברה. אך לגופו של דבר, טענה זו אינה משמשת בפיו עילה לתביעת ממון (וראו להלן בעניין תביעת המשכורות). ברור שיש במהלך זה פגיעה אישית חמורה. מאידך, ניתן להבין את מעשיהם של הנתבעים, לאור המתח הגדול והחשש שלהם מפני השימוש בנכסי החברה – נכסים ממשיים ונכסים רוחניים – לצורך תחרות בחברה או בבעליה.

בנוסף, למעשה שאר בעלי המניות להם רוב בחברה, רשאים לפטר את התובע מעבודתו בחברה, ואין בכך כל פגם. אין גם כל פגם במניעת נגישות של עובד בחברה או גם בעל מניות לחשבונות הבנק של החברה. להיפך, לדעת בית הדין, טענת הנתבעים, שהם התובעים שכנגד שהתובע עשה בכספי החברה כבתוך שלו במשך חודשים למרות מחאותיהם, נדחית בין היתר משום שלשותפים היכולת והאחריות לסגור את דלתות החברה בפני שותף שאינו מתנהל על פי החלטות החברה. אומנם, כשותף ובעל מניות בחברה, הוא זכאי שהתנהלות הכספית של החברה תיחשף בפניו, אך אין כל מניעה להחליט ולמנוע ממנו שימוש באמצעי תשלום, או נגישות למאגרי מידע של החברה.

ט. סגירת החברה

הנתבעים הודיעו לבית הדין על סגירת החברה GTY ברשויות החוק האמריקאיות. למעשה, עד מתן פסק הדין, לא הועברו לבית הדין מסמכים מספקים בעניין זה. אך, לגופו של עניין, דומה שאין לדבר השלכה מעשית על פסק הדין. על פי התמונה המצטיירת, אין לחברה ערך כלכלי בשעה זו. דהיינו, גם אם יש לה ערך כלכלי כלשהו (בהתעלם מהחובות), חובותיה גדולים מערכה. ובכל מקרה, תביעות התובע נדחו.

משרד ראשי: רח' ברוריה 2 / פינת ר' חייא Main Office: 2 Brurya St. corner of Rav Chiya St.

ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem עמותה רשומה מס' 580282515 עמוד 13 מתוך 17
Tel 02-5371485 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bestdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family Chicago, Illinois

ההשלכה היחידה לשאלת קיומה של החברה היא, האם נותרו בידי התובע מניות של חברת GTY.

כך שלמעשה - אם החברה קיימת ולא נסגרה, התובע הוא בעלים על המניות הרשומות על שמו ואם בעתיד החברה תהינה שוות ערך, הרי המניות הרשומות על שמו של התובע בבעלותו. בכל מקרה, לא מצאנו בסיס לתביעה של התובע לקנות ממנו את המניות שבבעלותו, וגם לא מצאנו בסיס לתביעה להפקיע ממנו את הבעלות על המניות שברשותו.

י. האם רשאי התובע להתחרות בגרפים בארץ?

המחלוקת בין הצדדים, סמוך לניתוקו של התובע מהחברה, היתה האם זכותו להתחרות ב"גרפים" בארץ. ברור היה שהסכם המייסדים של GTY מונע ממנו תחרות בעולם, אך לטענתו הוא זכאי להתחרות בחברת "גרפים" בישראל.

נזכיר, שהתובע הכיר את פעילות "גרפים", לא רק מעבודתו ב-GTY אלא גם ובעיקר לאור היותו יועץ של "גרפים", במשך מספר שנים.

לשאלה המשפטית שני היבטים: האחד הוא ההיבט הפרשני של תניית אי התחרות בהסכם המייסדים - האם היא כוללת - במשתמע או מכללא, גם תחרות במדינת ישראל. ההיבט השני הוא, האם בלא תלות בהסכם התחרות יש בסיס למנוע מהתובע שימוש בידע שרכש בתקופה בה נתן שירותים ל"גרפים".

פוסקי ההלכה דנו בשאלה זו, האם מותר לעובד להתחרות במעסיק שלו, תוך ניצול ידע ומיומנות אותם רכש אצל המעסיק.

ככלל, על פי ההלכה, אין בסיס למנוע מעובד שרכז ידע ויכולות אצל מעסיק אחד, לעבור ולעשות שימוש ביכולות אלו אצל מעסיק אחר, או עבור עצמו.

החתם סופר, דן בשוחט שלימד אדם אחר את רזי המקצוע, והמלמד התחייב שלא להתחרות עם השוחט ולא לעסוק בענייני השחיטה בכל אזור הפעילות של השוחט. במקרה זה, לדעת החתם סופר, ח"ב (יורה דעה) סימן ט פסק, תנאי שמתנה בעל מקצוע המכשיר אדם אחר בתחום מקצועו, שלא יתחרה בו בעתיד ללא הסכמתו, תקף. וזו לשונו של החת"ס (ד"ה והנה בנידון),

והרי הוא עובר על לאו לא תעשוק שכר עני ואביון שזהו מכלל שכר פעולתו...

ומו"ר הגרז"נ שליט"א ביאר שלדברי החתם סופר (תחומין כרך יח עמ' 181-182)

ששייך להתחייב בשכר הלימוד לא לעשות דבר פלוני

דהיינו, במקרה של התחייבות מפורשת, החתם סופר נותן תוקף להסכם אי תחרות. נציין, שמן התשובה נראה שמדובר היה בשוחט שפועל באזור מסוים באופן בלעדי, ועל כן, הפגיעה בו אם תפתח תחרות, תהיה חמורה.

בנדון דידן, אין התחייבות מפורשת ביחס להתחרות בחברת "גרפים" - בישראל, ועל כן לכאורה אין כל מקום להגביל את התובע מתחרות בחברה.

עם זאת, כתב הרב הרב שמואל הלוי וואזנר, בעל שבט הלוי, ביחס לעובד שנחשף למידע ייחודי אצל המעסיק:

ופשוט אצלי שפועל שעובד במקום שעובדים בדברים סודים או שמשתמשים במכשירים שהם עדיין בגדר סוד או אפילו פעולה שהיא המצאה של בעל העבודה שאסור לו לפועל להעתיק לעצמו או לאחרים ובגדר גזל הוא מן הדין, גם אם לא עשו תקנה מיוחדת לזה (=הכוונה להסכם מיוחד ס.ל), כיוון שהם דברים שסתמא מקפידים מאוד על גילויים." (שו"ת שבט הלוי, חלק ד', סימן ר"כ)

דהיינו, גם אם אין הסכם מפורש - הפועל מנוע מלעשות שימוש במידע ייחודי אליו נחשף במסגרת עבודתו, למרות שזכותו העקרונית היא להתחרות בבעל העסק.

לדוגמא, למרות התובע נחשף לתחום שלא הכיר, ולמד טכניקות ושיטות עבודה, הוא רשאי לעשות במיומנות זו שימוש, כל עוד מדובר על טכניקות שבאופן כללי ידועות בשוק (גם אם לא לכל אדם), ואין זה סוד מסחרי ייחודי של החברה. מאידך, שימוש בידע ייחודי, ובכלל זה רשימת לקוחות וכד', הוא אסור: "כיוון שהם דברים שסתמא מקפידים מאוד על גילויים".

עקרונות אלו היו עומדים לנגד עינינו, אילו היה עלינו להכריע בסמוך למשבר בין הצדדים. אך, להלכה ולמעשה בנדון דידן, לאור התקופה הארוכה שעברה מאז הניתוק, נראה שאין מקום לקבוע שכיום התובע מנוע מלעסוק בתחום העבודה של "גרפים", ובמיוחד שהוא אינו זמין למידע רלוונטי מזה זמן.

מן הראוי לציין כי על פי המקובל בפסיקות בתי הדין לעבודה אין למנוע מעובד את הזכות להתחרות במעסיקו אפילו במקרה בו חתם לפני שנכנס לעבודה על תניית אי תחרות. ראו למשל את דברי השופט סטיב אדלר (ע"ע 164/99 פרומר וצ'יק פוינט - רדגארד פד"ע לד 249):

...לתנית הגבלת עיסוק בחוזה עבודה אישי אין ליתן לכשעצמה משקל רב. יש לייחס לתניה נפקות רק אם היא סבירה ומגנה בפועל על האינטרסים של שני הצדדים, לרבות המעסיק הקודם, ובעיקר על סודותיו המסחריים. בהעדר קיומן של נסיבות כפי שיפורטו להלן, ובעיקר בהעדר "סודות מסחריים" גובר עקרון חופש העיסוק על עקרון חופש ההתקשרות..

הבחנה זו דומה לאמור לעיל על ידי הרב וואזנר בשו"ת שבט הלוי, על פיה שימוש במידע פנימי של החברה – ודאי אסור.

גם השופט אהרן ברק (ע"א 6601/96 Aes System inc נ' סער פ"ד נד(3) נקט, שאף אם יש התייבות לאי-תחרות, התחייבות זו בטלה :
תניות המגבילות את חופש העיסוק מעבר לאינטרסים הליגיטימיים של הצדדים נוגדות את תקנות הציבור ועל כן הן בטלות.
לסיכום בית הדין דוחה את דרישת התובעת שכנגד שלא להתחרות בעסקי חברת "גרפים" בישראל. עקב העובדה שלטענת הנתבעים הנתבעת 1 נסגרה אין מניעה כי התובע יעסוק בתחום זה בכל העולם.

יא. תביעות נוספות והוצאות משפט

1. תביעת הנתבעים שכנגד להשבת מחשב נייד והטלפון סלולרי מכשירים אלו אינם שייכים לתובע אלא לחברה ולבעלי חובה ואשר על כן תביעה זו מתקבלת. על התובע להשיב מכשירים אלו תוך 14 יום מיום מתן פסק הדין. ערכם של המכשירים להערכת בית הדין אינו עולה על 1,500 ₪ (מחשב נייד 1000 ₪ וטלפון נייד 500 ₪) לכן אם לא יושבו המכשירים עד למועד הנ"ל יקוזז ערכם זה מהסכומים אותם חייבים הנתבעים לתובע להלן.
2. אגרה ששולמה לבית הדין של ארץ חמדה גזית באגרת בית הדין בסך ישאו הצדדים בשווה. האגרה ששולמה היא 2,713 ₪. הואיל והאגרה שולמה על ידי התובע ישלמו הנתבעים לתובע מחצית מהסכום בסך 1,357 ₪ ביחד ולחוד.
3. הוצאות משפט ושכ"ט על הדיון בבית המשפט המחוזי בכתב התביעה, דרש התובע החזר הוצאות משפט. ככלל, אנו דוחים תביעה זו לבד ממרכיב אחד. בסעיף 12.7 להסכם המייסדים סוכם בין הצדדים כי תביעות עתידיות אם יהיו ידונו בבוררות רבנית. התובע פנה לנתבעים אך אלו סרבו להגיע לבית דין רבני בטענה כי סעיף זה בהסכם המייסדים אינו מחייב אותם בשל קיומה של סתירה פנימית בהסכם אשר מחד דרש בוררות רבנית ומאידך דרש התנהלות על פי חוקי דלאוור. אי לכך פנה התובע לבית המשפט המחוזי בחיפה אשר קיבל את עמדת התובע ובהסכמת הצדדים מינה את בית דין זה כבורר. בית הדין מקבל את עמדת התובע כי אין סתירה בהתניות אלו שכן התניית הבוררות מתייחסת לזהות הבורר ואילו התניית מערכת החוקים מתייחסת לדין המהותי על פיו ידון הבורר. כידוע חוזי חברות רבים קובעים את חוקי דלאוור כתשתית החוקית למערכת היחסים בין השותפים בשל העובדה שחוקים אלו גמישים ונוחים יחסית למנהלי החברה ובעליה. אשר על כן היתה הפניה לבית המשפט המחוזי בישראל (שגם הוא אינו בדלאוור) מיותרת וגרמה לתובע הוצאות שאינן הכרחיות. אי לכך מחייב בית הדין את הנתבעים בתשלום עבור הוצאות אלו בסך של 3,000 ₪.

4. שכר טרחת עורכי הדין

כל צד יישא בהוצאות שכר טרחת עורך דינו.

יב. סיכום והכרעה

עיקרון של התביעות נדחו, כאמור לעיל בפרקי פסק הדין.

על התובע להשיב לנתבעים את רכוש GTY שברשותו (טלפון ומחשב).

התובע זכאי להשתתפות הנתבעים באגרת בית הדין (1357 ₪), וכן זכאי להוצאות משפט בשל

ההליך המיותר שהתנהל סביב בחירת הבורר (3,000 ₪).

בסך הכל, ישלמו הנתבעים סך של 4,357 ₪ ביחד ולחוד.

אם לא ישיב התובע את המחשב והטלפון לנתבעים, יופחת התשלום שישלמו ב1,500 ₪ (1,000 ₪

כנגד המחשב ו500 ₪ כנגד הטלפון הנייד).

יג. החלטה.

1. התובע ישיב לנתבעים את המחשב והטלפון של החברה שברשותו תוך 14 יום ממתן פסק הדין.

2. הנתבעים ישלמו לתובע סך של 4,357 ₪ ביחד ולחוד.

3. אם לא ישיב התובע את המחשב ו/או הטלפון לנתבעים, יופחת התשלום שישלמו ב1,500 ₪ (1000 ₪ יופחתו כנגד המחשב ו500 ₪ יופחתו כנגד הטלפון הנייד).

4. התשלום האמור בסעיף 2, יתבצע תוך 30 יום ממתן פסק הדין.

5. פסק הדין ניתן ביום יח בסיוון תשע"א, 20 ביוני 2011.

הרב סיני לוי

הרב יוסף כרמל, אב"ד

הרב אורי סדן